

Πλέκοντας ξερολιθιές – κεντώντας
λιθόστρωτα.

Βιωματικό Εργαστήριο Ξερολιθιάς,
Λιθόστρωσης Μονοπατιού &
Τεχνικών Αποθήκευσης Νερού στο
Έδαφος

Ανεμότια 25-26. 05. 2024

*«Με πέτρα και υπομονή...»
ξερολιθιές και λιθόστρωτα και γκιόλια της
Λέσβου.*

Χρήστος Χατζηλίας,
25-26. 05. 2024

- **ξερολιθιά:** είδος τοιχοποιίας χωρίς συνεκτικό κονίαμα.
- **Καλντερίμι** (από το τουρκικό kaldırım, που κι αυτό προέρχεται από το βυζαντινό **καλλίδρομον**): ελεύθερο λιθόστρωτο με ανώμαλη επιφάνεια.
- **Ντουσεμές** (από το τουρκικό döşeme=δάπεδο): ελεύθερο λιθόστρωτο από ημιεπεξεργασμένους λίθους.
- **Παβέδες:** είδος ημίξεστων λίθων, σχήματος περίπου ορθογωνίου παραλληλεπιπέδου, επιφανείας περίπου 15 x 25 εκ. για λιθόστρωτα
- **Γκιόλια:** τεχνητές δεξαμενές νερού για την παροχή νερού στα κτηνοτροφικά ζώα.

Ονομασίες για τις αναβαθμίδες

- **σέτια και ποδόμες** στη Λέσβο
- **αρμάκες** στην Κεφαλονιά
- **δέσες** στην Ήπειρο
- **αιμασιές** στην Άνδρο
- **σκάλες** στην Τήνο
- **παραβόλια, τράφοι, λουρίδες και λουρίδια, τάβλες, δεσές, δαμάκια, άσπες, αρμάκια και αρμιά** στην Κρήτη
- **δαμάκια** στην Πάτμο, Λέρο, Κάλυμνο και Κω,
- **βαστάδια ή βασταοί και τάβλες** στη Νίσυρο,
- **δαμάκια και λούροι** στους Λειψούς
- **βασταοί και λουριά** στη Β. Κάρπαθο και στην Κάσο.

*Ετούτο το τοπίο είναι
σκληρό σαν τη σιωπή,
Σφίγγει στον κόρφο του
τα πυρωμένα του
λιθάρια,
Σφίγγει στο φως τις
ορφανές ελιές του και τ'
αμπέλια του.
Δεν υπάρχει νερό.
Μονάχα φως.
Ο δρόμος χάνεται στο
φως...*

**ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ
(1909-1990),
Ρωμιοσύνη**

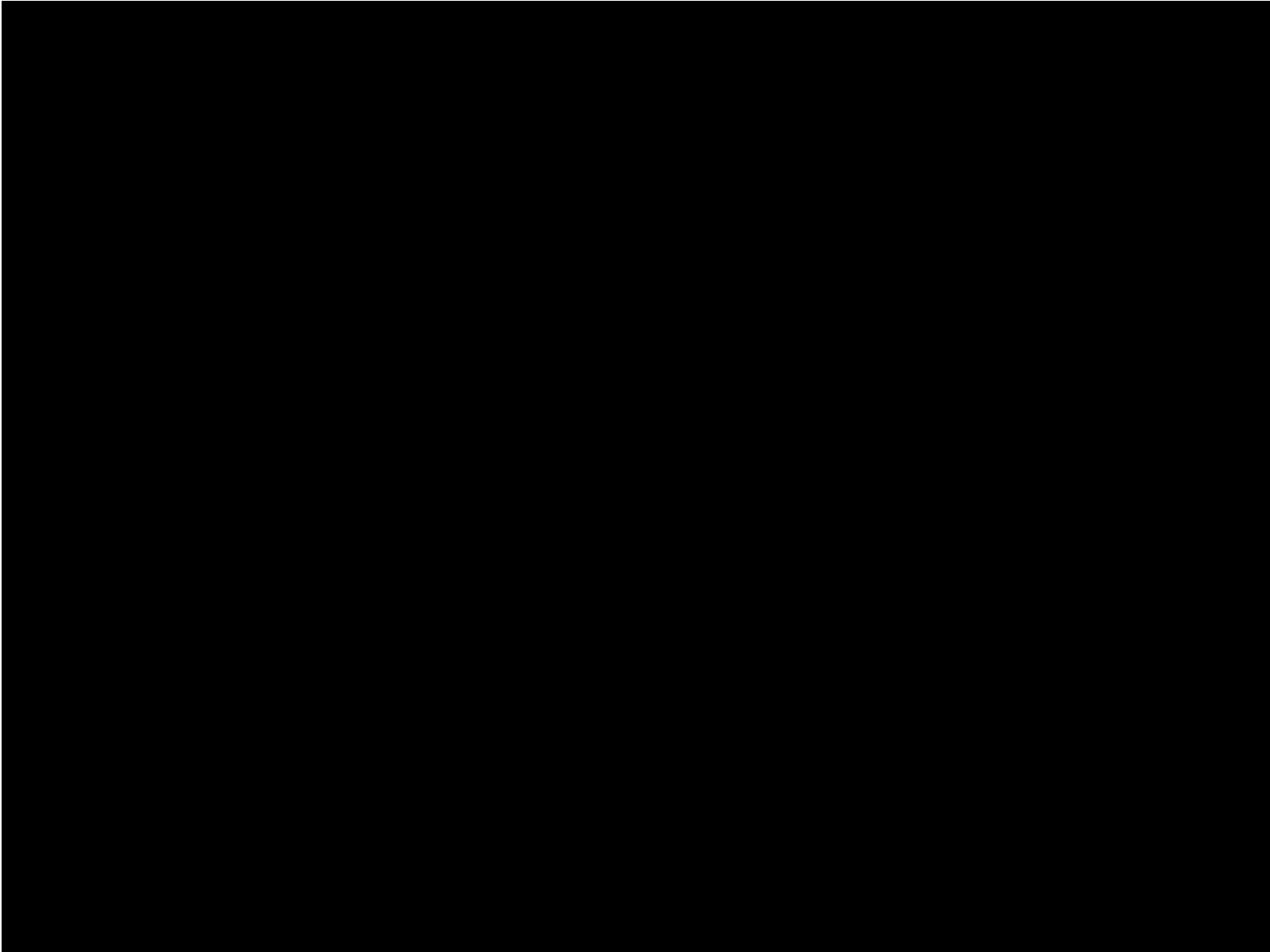
Οι παλιές ξερολιθιές στον νέο αμπελώνα

Ροδότοιχος, Αποθήκη

Λεσβία δομή, Βίγλα Ερεσού

Japegy, maitre macon de Mytilene, 1801

Ας μιλήσουμε για ποίηση λοιπόν...

Πεζούλες ή σέτια

REDMI NOTE 8
AI QUAD CAMERA

Ξερολιθιά περίφραξης, Γαρμπιάς Νυφίδας

Περάσματα

Τα καλά νέα ...

Το 2015 η **τέχνη της ξερολιθιάς** εντάχθηκε στον **Εθνικό κατάλογο Νεότερου Πολιτιστικού Αποθέματος και Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού.**

Η Ελλάδα, η Κύπρος, η Κροατία, η Γαλλία, η Ιταλία, η Σλοβενία, η Ισπανία και η Ελβετία, υπέβαλλαν κοινό αίτημα για την ένταξη της τεχνικής των ξερολιθικών κατασκευών στον **κατάλογο των Μνημείων Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της Ουνέσκο**, η οποία εγκρίθηκε το **Νοέμβριο του 2018.**

Λιθόστρωτα

Λιθόστρωτα Αγιάσου

Καλντερίμια (τουρκ. kaldırım).

Ελεύθερα ή ακανόνιστα λιθόστρωτα
(ντουσεμέδες, τουρκ. döşeme).

Κυβολιθόστρωτα.

Κλιμακωτά λιθόστρωτα, οδός Αγίου
Παντελεήμονος, Μυτιλήνη, δεκαετία του '50

Λιθόστρωτα αγροτικών δρόμων

Προκυμαία Μυτιλήνης, αρχές 20ού αι.

Ανεμότια , δεκαετία του '50

Λιθόστρωτα Αγίας Παρασκευής,
μνήμη Χρήστου Βαξεβάνη

Λιθόστρωτα Αγίας Παρασκευής, μνήμη Χρήστου Βαξεβάνη (1933-2019).

- Λιθόστρωση του κεντρικού δρόμου της Αγίας Παρασκευής (1985-1993)
- **Κοινοτάρχες οι Χρήστος Αναγνωστής και Απόστολος Κομνηνάκας,**
- **Τεχνίτες οι Χρήστος Βαξεβάνης,** καταγόμενος από το χωριό, **Στρατής Μανωλάκης ,** επίσης χωριανός **και Τινέλλης Βασίλης,** από την Αγιάσο.
- **Εργάτες και πελεκητές της πέτρας ήταν οι Παναγιώτης και Στρατής Πέντζος, Χαράλαμπος Πατσιλέλλης και ο Παράσχος Πατσιλέλλης.**
- Το πιλοτικό αυτό έργο έγινε, όταν ήταν Νομάρχης ο αρχιτέκτονας **Νίκος Σηφουνάκης,** που ξεκίνησε μία προσπάθεια για την **αποκατάσταση των λιθόστρωτων καλντεριμιών** των χωριών σε όλη τη Λέσβο, με ντόπια πέτρα Μιστεγνών. Επί Νομαρχίας του έγιναν και τα μεγάλα πολύκεντρα - πολιτιστικά κέντρα με την ανακατασκευή παλαιών βιομηχανικών κτιρίων, όπως αυτό του Κοινοτικού ελαιοτριβείου.

Γκιόλια: τεχνητές δεξαμενές νερού για την παροχή νερού στα κτηνοτροφικά ζώα.

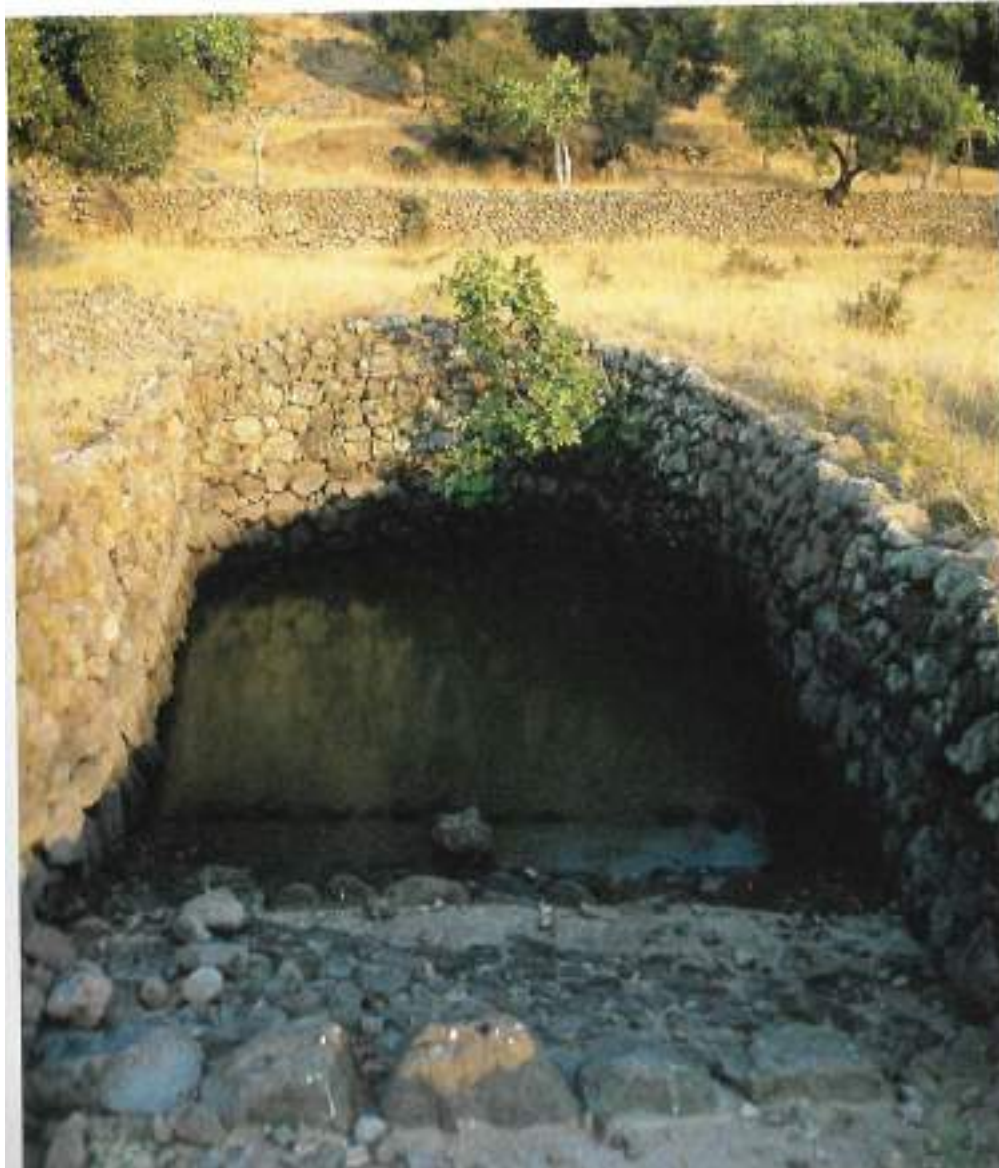
Αγροτική περιφέρεια Σκαλοχωρίου

Λίμνη (γκιόλι) Σκαλοχωρίου...

Γκιόλι, ακρωτήριο Κόρακα

Πετράδες, φωτογραφία Fritz Mraz,
Μυτιλήνη, αρχές 20ού αιώνα

τα εργαλεία των πετράδων

συνομιλώντας με τα πνεύματα της πέτρας

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ

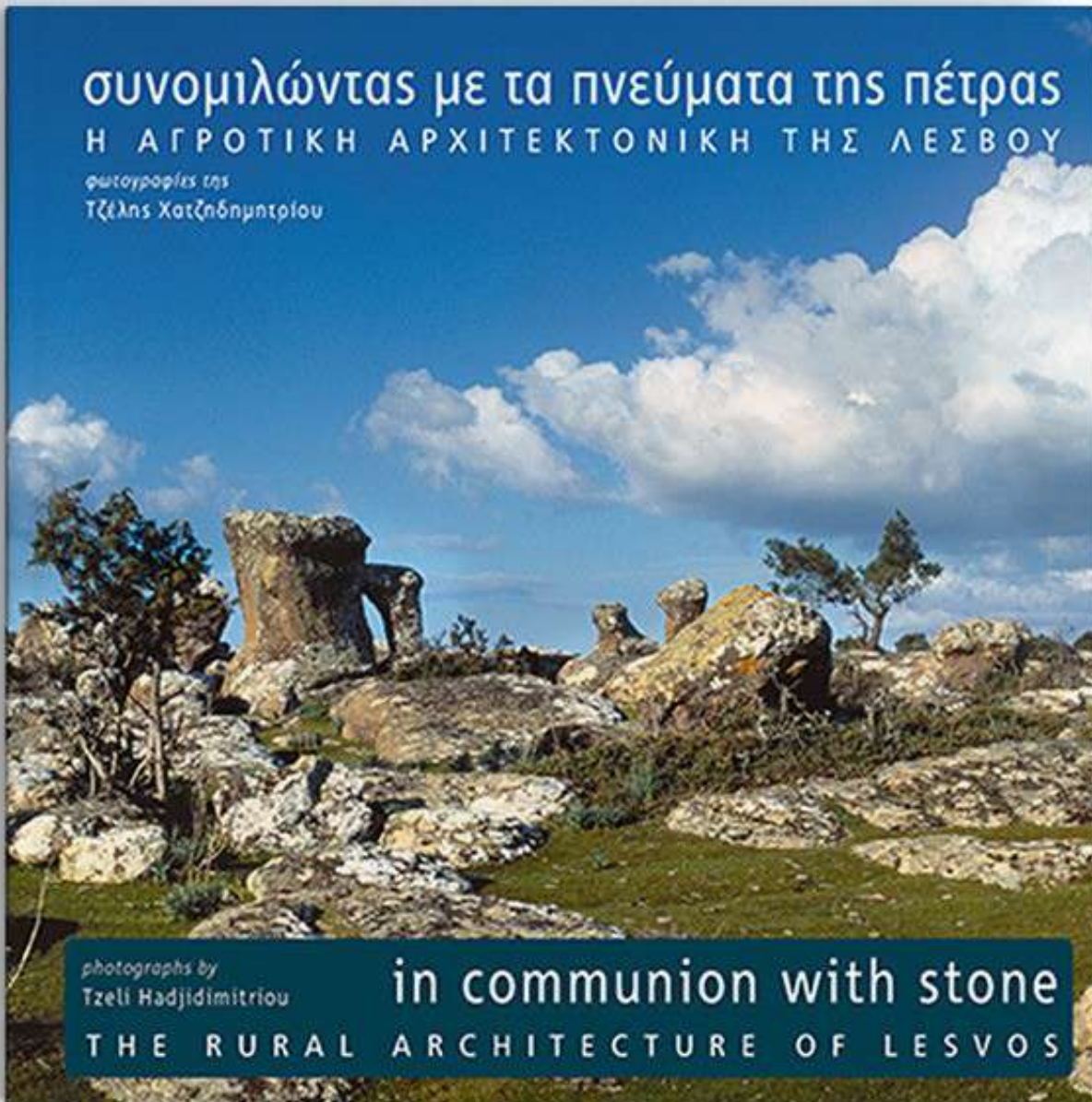
φωτογραφίες της

Τζέλης Χατζηδημητρίου

photographs by
Tzeli Hadjidimitriou

in communion with stone

THE RURAL ARCHITECTURE OF LESVOS

ΟΙ ΠΕΤΡΑΔΕΣ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ
ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
(1850-1950)

ΧΡΗΣΤΟΣ Ν. ΧΑΤΖΗΛΙΑΣ

Σας ευχαριστώ πολύ